

SAKSBEHANDLER
Ivar Nesse-Aarrestad

INNVALGSTELEFON

TELEFAKS
+47 22 94 04 04
postmottak@ra.no
www.riksantikvaren.no

VÅR REF.
16/00243-3

DERES REF.

DERES DATO

ARK. P - Plansaker
248,260, 263-265,268 Bergen kom. - Ho

VÅR DATO
08.04.2016

COWI AS - Bergen
Postboks 2422 Solheimsviken
5824 BERGEN

Tillatelse til inngrep i skipsfunn i forbindelse med mudring og miljøtildekking av forurenset sjøbunn i Puddefjorden og Damsgårdsundet, Bergen kommune, jf. Lov om kulturminner § 14 annet ledd.

Vi viser til søknad fra Bergen kommune ved COWI AS av 2.2.2016. Søker ber om at Riksantikvaren innvilger dispensasjon for inngrep i skipsfunn. Videre vises det til uttalelse fra Bergens sjøfartsmuseum til Riksantikvaren datert 6.2.2016.

Bergen kommune søker om å få mudre og miljøtildekke deler av Puddefjorden. I Puddefjorden er det registrert kulturlag, ballastrøyser og ankere som er over 100 år gamle og tiltaket vil følgelig berøre skipsfunn som er omfattet av lov om kulturminner av 1978 nr. 50 (kml) § 14, første ledd. I henhold til kml § 14, annet ledd, annet punktum er inngrep i skipsfunn forbudt med mindre det foreligger tillatelse fra rette myndighet. Forskrift om faglig ansvarsfordeling mv. etter kulturminneloven, § 1 pkt. 1. fastsetter at Riksantikvaren er rette myndighet til å gi slik tillatelse.

Vedtak

Med hjemmel i kml § 14, annet ledd, annet punktum fatter Riksantikvaren følgende vedtak:

Bergen kommune ved COWI AS gis tillatelse til å mudre og tildekke diverse skipsfunn som er over 100 år gamle. Tiltaket vil medføre inngrep i skipsfunn med registreringsbetegnelse id: 119453, 191413, 148640, 123053, 216549 og 216891.

Tillatelsen gis på følgende vilkår:

Bergens sjøfartsmuseum skal før anleggsstart ta opp de to ankerene id 216549 og 148640, og dokumentere disse før de redeponeres i ferskvann.

Tiltakshaver bekoster det arkeologiske arbeidet jf. kml § 10.

Omfanget av arbeidet er beregnet til inntil kr.22600,-. (2016 – kroner og satser), jf. vedlagt budsjett.

Tiltakshaver må kontakte museet før tiltaket ønskes gjennomført.

Kulturminnene id 119453, 191413, 123053 og 216891 frigis uten vilkår om videre arkeologiske undersøkelser. Endringer av tiltaket som i vesentlig grad medfører endring av inngrepet i kulturminnet, i forhold til tiltaksbeskrivelsen på vedtakstidspunktet, skal avklares med Riksantikvaren.

Dispensasjonen er gyldig i tre år fra dato.

Klageadgang

Vedtaket kan påklages i medhold av forvaltningslovens § 28. En eventuell klage stiles Klima- og Miljødepartementet, Kulturminneavdelingen, Postboks 8013 Dep., 0030 Oslo. Klagen skal sendes til Riksantikvaren, Kulturminneavdelingen, Postboks 8196 Dep., 0034 Oslo. Klagefristen er 3 uker fra mottakelsen av dette brevet, jf. forvaltningsloven §§ 28 og 29.

Framdrift og gjennomføring

Bergen kommune ved COWI AS avtaler tid for arkeologisk arbeid med Bergens sjøfartsmuseum ved Eirik Søyland i god tid før tiltaket er planlagt igangsatt.

Tiltaket skal gjennomføres som beskrevet i søknaden. Mindre endringer kan klareres med Bergens sjøfartsmuseum. Større endringer i forhold til det omsøkte tiltaket krever ny søknad til Riksantikvaren.

Beskrivelse av kulturminnene

Bergens sjøfartsmuseum har registrert flere kulturminner i Puddefjorden. Tiltaket vil berøre en ballastrøys 119453 et havneområde 191430, et anker 148640, en mulig klebersteinslast (ikke gjenfunnet) 123053, anker 216549 og kulturlag 216801. Alle funnene vitner om intensiv bruk av området fra middelalder frem til i dag.

Beskrivelse av det omsøkte tiltak

Bergen kommune ønsker å dekke til sjøbunnen i Puddefjorden for å hindre spredning av gift i bunnmassene. Foran enkelte av kaiene ønsker kommunen å mudre opp forurensede masser for å sikre seilingsdybde.

Bergens sjøfartsmuseum uttaler

Riksantikvaren bør gi tillatelse til at de to ankerene heves og dokumenteres før de redeponeres i ferskvann. Når det gjelder de andre kulturminnene er disse enten tilstrekkelig dokumentert, eller tapt/ ikke gjenfunnet under registreringen. Museet anbefaler at det ikke stilles vilkår om videre undersøkelser for disse kulturminnene.

Riksantikvarens merknader og begrunnelse for vedtaket

Oppryddingen av de forurensede bunnmassene i Bergen er et viktig tiltak for befolkningen. Miljøgifter i bunnsedimentene sprer seg i økosystemet og får dermed konsekvenser utover sjøbunnen i Bergen. Vår vurdering er derfor at tiltaket i Puddefjorden er av stor samfunnsmessig betydning. Samtidig er Bergen havn fullt av kulturminner knyttet til byens fremvekst og aktiviteten i havnen. Vågen i Bergen står i en særstilling og er et av våre viktigste kulturminner under vann i Norge. Men også Puddefjorden har vært viktig for Bergen som havneby. Et stort antall skipsfunn er registrert i området og flere av disse er i konflikt med det omsøkte tiltaket. Riksantikvaren skal verne om kulturminner og kulturmiljøer som ikke-fornybare ressurser. Skipsfunn som de som her er funnet representerer håndfaste etterlevninger etter fortidens bruk av denne delen av Bergens havneområde og fjerning av dette er et irreversibelt tiltak. Kulturminnelovens bestemmelser og miljømål vedrørende skipsfunn innebærer at inngrep bare bør tillates i de tilfeller et avslag vil medføre så store negative private eller samfunnsmessige konsekvenser at det ikke står i et rimelig forhold til kulturminnets betydning. Vedtak om tillatelse til inngrep i skipsfunn må følgelig være grunnet i vesentlige private og samfunnsmessige hensyn. Riksantikvaren mener at dette er tilfelle i denne saken og

har derfor besluttet at tiltaket kan gjennomføres med vilkår om at de to omsøkte ankrene heves og dokumenteres.

Avslutningsvis gjør Riksantikvaren oppmerksom på at dersom det under anleggsarbeidet oppdages andre automatisk fredete eller vernede kulturminner enn det tillatelsen gjelder for, skal arbeidet straks stanse i den utstrekning det kan berøre kulturminnet og Bergens sjøfartsmuseum varsles, jf. kml § 8, annet ledd og § 14. Riksantikvaren avgjør snarest mulig og senest innen tre uker om arbeidet kan fortsette og vilkårene for dette.

Vennlig hilsen

Isa Trøim(e.f.)
seksjonssjef

Ivar Nesse-Aarrestad
seniorrådgiver

Brevet er elektronisk godkjent

Vedlegg: Budsjett

Kopi til: Hordaland fylkeskommune, Postboks 7900, 5020 Bergen/ Bergens
Sjøfartsmuseum, Haakon Shetelig's plass 15, 5007 BERGEN

BUDSJETT - SÆRSKILT GRANSKING/SÆRSKILTE TILTAK ETTER KML § 10

Utførende instans	Stiftelsen Bergens Sjøfartsmuseum
Tiltakskode/prosjektnr.	
Prosjektnavn	
Sted/gård, kommune, fylke	Indre Puddefjord, Bergen kommune
Kulturminnetype/objekt(er)	Ankere
Askeladden ID nr.	216549 og 148640
Tidsramme i felt	3 dgr
Prosjektansvarlig	Eirik Søyland
Tiltakshaver	Bergen kommune
Adresse	

Dato: 07.04.2016

Versjonsdato: 08.06.2015

(kun for intern bruk)					LØNNSUTGIFTER *)	Sum	Summering	
(2.1.1)	Forarbeid							
	Prosjektleder-/ansvarlig	I.tr.	55	2,0 timer á kr	239,70	479,40		<i>Ekstra kategorier for forarbeid kan legges til i celle C20 og C21. Disse cellene er åpne for redigering.</i>
	Utgravningsleder	I.tr.		timer á kr	0,00	0,00		
	Feltleder	I.tr.		timer á kr	0,00	0,00		
	Innmåling/GIS	I.tr.		timer á kr	0,00	0,00		
		I.tr.		timer á kr	0,00	0,00		
		I.tr.		timer á kr	0,00	0,00		
							479,40	
(2.1.2)	Feltarbeid							<i>Ekstra kategorier for feltarbeid kan legges til i celle C29 og C30. Disse cellene er åpne for redigering. Andre lønnsutgifter, som skifttillegg, helgetillegg el.l skal føres i cell I31. Dersom denne posten benyttes skal det redegjøres for i budsjettforklaring el.l.</i>
	Prosjektleder-/ansvarlig	I.tr.	55	22,5 timer á kr	239,70	5 393,25		
	Utgravningsleder	I.tr.	55	22,5 timer á kr	239,70	5 393,25		
	Feltleder	I.tr.		timer á kr	0,00	0,00		
	Innmåling/GIS	I.tr.		timer á kr	0,00	0,00		
	Feltassistent	I.tr.		timer á kr	0,00	0,00		
		I.tr.		timer á kr	0,00	0,00		
	Andre lønnsutgifter, skifttillegg mv. (Skal spesifiseres i budsjettforklaring el.l)							Samlet antall timer feltarbeid:
							10 786,50	45,0
(2.1.3)	Etterarbeid							<i>Ekstra kategorier for etterarbeid kan legges til i celle C38 og C39. Disse cellene er åpne for redigering.</i>
	Prosjektleder-/ansvarlig	I.tr.		15,0 timer á kr	0,00	0,00		
	Utgravningsleder	I.tr.		timer á kr	0,00	0,00		
	Feltleder	I.tr.		timer á kr	0,00	0,00		
	Innmåling/GIS	I.tr.		timer á kr	0,00	0,00		
		I.tr.		timer á kr	0,00	0,00		
							15,0	15,0
							0,00	Tilsvarende i % av feltarbeid:
							15,0	33,3 %
(2.1.4)	Naturvitenskap/øvrig kompetanse **)							<i>Posten gjelder kompetanse som institusjonen selv besitter. Eksternt innkjøpt kompetanse skal budsjetteres under innkjøpt konsulentbistand (celle C97).</i>
		I.tr.		timer á kr	0,00	0,00		
		I.tr.		timer á kr	0,00	0,00		
		I.tr.		timer á kr	0,00	0,00		
							0,00	
(2.1.5)	Andre lønnsutgifter							
	Konservering	I.tr.		timer á kr	0,00	0,00		<i>Omfang og opplegg for formidling skal redegjøres for i prosjektplan. Skal ikke overstige kr 431,46 (før sosiale utgifter og overhead)</i>
(2.1.6)	Formidling	I.tr.		timer á kr	0,00	0,00		
(2.1.7)	Interne styringsgr.medl.	I.tr.		timer á kr	0,00	0,00		
(2.1.8)	Felttillegg	pers.		døgn á kr	0,00	0,00		
(2.1.8)	Dykkertillegg	pers.		døgn á kr	0,00	0,00		
							0,00	
	Sum direkte lønnsutg.					11 265,90		
(2.1.9)	Sosiale utgifter - (legg inn %-sats)			% av direkte lønnsutgifter		0,00		
	Sum lønn og sos. utg.					11 265,90		
(2.2)	Overhead			60 % av lønn og sosiale utgifter		6 759,54		
	SUM samlede lønnsutgifter (lønn+ sos. utg. + overhead)					kr 18 025		

forts. neste side

overført fra forrige side: kr 18 025

(kun for intern bruk)		DRIFT		Sum	Summering
(2.3)	Diett-/nattilegg				
	Diett m/overn. (feltatts)	dager	å kr	0,00	
	Nattilegg (feltatts)	netter	å kr	0,00	
	Diett m/overn. (stat.reg.)	dager	å kr	0,00	
	Nattilegg (stat.reg.)	netter	å kr	0,00	
	Diett 6 -12 t (stat.reg.)	dager	å kr	0,00	
	Diett 12 t u/overn.(stat.reg)	dager	å kr	0,00	
	Hotell, legitimert	netter	å kr	0,00	
	Administrativ forpl.	døgn	å kr	0,00	
					0,00
(2.3)	Reiseutgifter **)				
	Kjøregodtgjørelse (pr.km)	km	å kr	0,00	
	Bil leie (dag/uke/mnd.)			3 000,00	
	Båt leie, omfang			0,00	
	Offentlig transport (fly, tog osv.)			0,00	
				0,00	
					3 000,00
(2.4)	Utstyr m.m. **)				
	Dykkerdrakt	pers.	2 dager å kr	253	506,00
	Større/tyngre utstyr				0,00
	Småutstyr/arb.klær/verneutst.			1 081,53	
	Brakkeleie inkl. frakt				0,00
	Toalettleie inkl. frakt				0,00
					0,00
					1 587,53
(2.5)	Innkjøpt konsulentbistand, og tjenester **)				
	Konservering				0,00
	Miljøovervåking				0,00
	C-14 prøver				0,00
	Naturvitenskap **)				0,00
	Gravemaskin				0,00
(2.1.7)	Eksterne styringsgruppe medlemmer				0,00
(2.1.7)	Drift styringsgruppemøter				0,00
(2.6)	Trykkeutgifter				0,00
					0,00
					0,00
(2.7)	Uforutsett	Inntil 10 % av samlede lønnsutgifter			0,00
					0,00
	SUM samlede driftsutgifter				kr 4 588
	SUM TOTAL				kr 22 613

Skal spesifiseres i budsjettforklaring el.l

Merk at forbruk av posten skal spesifiseres i regnskap

Skal kun benyttes dersom konserveringsjenester kjøpes utenfor egen institusjon

Skal kun benyttes dersom naturvitenskaplige tjenester kjøpes utenfor egen institusjon

Skal brukes til uforutsette utgifter, samt avrunding, se retningslinjer pkt 2.7. Maksimallt kr:

kr 1 803

*) Føy til ytterlige stillingskategorier om nødvendig

**) Spesifiser/legg til. Legg ved underbilag ved behov

Sted/dato: _____

Signatur: _____

REGNSKAP - SÆRSKILT GRANSKINGETTER KML § 10 - OPPSUMMERING

Utførende instans   Stiftelsen Bergens Sjøfartsmuseum
 Tiltakskode/prosjektnr.   0
 Prosjektnavn   0
 Sted   Indre Puddefjord, Bergen kommune
 Kulturminnetype(r)   Ankere
 Askeladden ID nr.   216549 og 148640
 Tidsramme i felt
 Tidsramme etterarbeid
 Prosjektansvarlig   Eirik Søyland
 Tiltakshaver   Bergen kommune
 Adresse   0

Dato:

LØNNSUTGIFTER		Sum	Budsjett	Rest
Forarbeid				
Prosjektleder/-ansvarlig	timer	0,00	479,40	479,40
Utgravningsleder	timer	0,00	0,00	0,00
Feltleder	timer	0,00	0,00	0,00
Innmåling/GIS	timer	0,00	0,00	0,00
0	timer	0,00	0,00	0,00
0	timer	0,00	0,00	0,00
		0,00	479,40	479,40
Feltarbeid				
Prosjektleder/-ansvarlig	timer	0,00	5 393,25	5 393,25
Utgravningsleder	timer	0,00	5 393,25	5 393,25
Feltleder	timer	0,00	0,00	0,00
Innmåling/GIS	timer	0,00	0,00	0,00
Feltassistent	timer	0,00	0,00	0,00
0	timer	0,00	0,00	0,00
0	timer	0,00	0,00	0,00
		0,00	10 786,50	10 786,50
Etterarbeid				
Prosjektleder/-ansvarlig	timer	0,00	0,00	0,00
Utgravningsleder	timer	0,00	0,00	0,00
Feltleder	timer	0,00	0,00	0,00

Innmåling/GIS	timer		0,00	0,00	0,00
0	timer		0,00	0,00	0,00
0	timer		0,00	0,00	0,00
			<u>0,00</u>	<u>0,00</u>	<u>0,00</u>
Naturvitenskap/øvrig kompetanse **)					
0	timer		0,00	0,00	0,00
0	timer		0,00	0,00	0,00
0	timer		0,00	0,00	0,00
0	timer		0,00	0,00	0,00
			<u>0,00</u>	<u>0,00</u>	<u>0,00</u>
Andre lønnsutgifter					
Konservering	timer		0,00	0,00	0,00
Formidling	timer		0,00	0,00	0,00
Interne styringsgr.medl.	timer		0,00	0,00	0,00
Felttillegg	døgn á kr	0,00	0,00	0,00	0,00
Dykkertillegg	døgn á kr	0,00	0,00	0,00	0,00
			<u>0,00</u>	<u>0,00</u>	<u>0,00</u>
Sum direkte lønnsutg.			0,00	11 265,90	11 265,90
Sosiale utgifter	0 %		0,00	0,00	0,00
Sum lønn og sos. utg.			0,00	11 265,90	11 265,90
Overhead	60 %		0,00	6 759,54	6 759,54
SUM	lønnsutgifter (lønn+ sos. utg. + overhead)		kr 0	18 025,44	18 025,44

forts neste side

overført fra forrige side:

kr 0

18 025,44

18 025,44

DRIFT		Sum	Budsjett	Rest
Diett-/natttillegg				
Diett m/overn. (feltsats)	dager á kr	0,00	0,00	0,00
Natttillegg (feltsats)	netter á kr	0,00	0,00	0,00
Diett m/overn. (stat.reg.)	dager á kr	0,00	0,00	0,00
Natttillegg (stat.reg.)	netter á kr	0,00	0,00	0,00
Diett 6 -12 t (stat.reg.)	dager á kr	0,00	0,00	0,00
Diett 12 t u/overn.(stat.reg)	dager á kr	0,00	0,00	0,00
Hotell, legitimert	netter á kr	0,00	0,00	0,00
Administrativ forpl.	døgn á kr	0,00	0,00	0,00
		<u>0,00</u>	<u>0,00</u>	<u>0,00</u>
Reiseutgifter				
Kjøregodtgjørelse		0,00	0,00	0,00
Bil leie		0,00	3 000,00	3 000,00
Båt leie		0,00	0,00	0,00
Offentlig transport		0,00	0,00	0,00
0		0,00	0,00	0,00
0		0,00	0,00	0,00
		<u>0,00</u>	<u>3 000,00</u>	<u>3 000,00</u>
Utstyr m.m.				
Dykkerdrakt		0,00	506,00	506,00
Større/tyngre utstyr		0,00	0,00	0,00
Småutstyr m.v.		0,00	1 081,53	1 081,53
Brakkeleie		0,00	0,00	0,00
Toalettleie		0,00	0,00	0,00
0		0,00	0,00	0,00
0		0,00	0,00	0,00
		<u>0,00</u>	<u>1 587,53</u>	<u>1 587,53</u>
Innkjøpt konsulentbistand, og tjenester				
Konservering		0,00	0,00	0,00
Miljøovervåking		0,00	0,00	0,00
C-14 prøver		0,00	0,00	0,00
Naturvitenskap		0,00	0,00	0,00
Gravemaskin		0,00	0,00	0,00
Ekst. styringsgr. medl.		0,00	0,00	0,00

Drift styringsgruppemøter		0,00	0,00	0,00
Trykkeutgifter		0,00	0,00	0,00
0		0,00	0,00	0,00
0		0,00	0,00	0,00
		<u>0,00</u>	<u>0,00</u>	<u>0,00</u>
Uforutsett		0,00	0,00	0,00
<hr/>				
SUM samlede driftsutgifter	a	<u>kr 0</u>	4 587,53	4 587,53
<hr/>				
SUM TOTAL	a	<u>kr 0</u>	22 612,97	22 612,97
<hr/>				

Sted/dato: _____

Signatur: _____

Hjelpetabell for lønnsberegning av timebetalt arbeide gjeldende fra 1. mai 2015.

Lønns- trinn	Bruttolønn pr år	Bruttolønn pr time
0		0
1	214 700	110,10
2	217 200	111,40
3	219 700	112,70
4	222 200	113,90
5	224 700	115,20
6	227 200	116,50
7	229 700	117,80
8	232 200	119,10
9	234 700	120,40
10	237 200	121,60
11	239 700	122,90
12	242 200	124,20
13	244 700	125,50
14	247 200	126,80
15	249 900	128,20
16	253 000	129,70
17	256 400	131,50
18	259 800	133,20
19	286 600	147,00
20	290 100	148,80
21	293 700	150,60
22	297 300	152,50
23	301 000	154,40
24	304 900	156,40
25	308 900	158,40
26	313 000	160,50
27	316 800	162,50
28	320 600	164,40

29	324 300	166,30
30	328 100	168,30
31	331 700	170,10
32	335 600	172,10
33	339 400	174,10
34	343 400	176,10
35	347 400	178,20
36	351 600	180,30
37	356 100	182,60
38	360 700	185,00
39	365 300	187,30
40	370 200	189,80
41	375 100	192,40
42	380 700	195,20
43	386 100	198,00
44	392 000	201,00
45	397 800	204,00
46	403 800	207,10
47	410 200	210,40
48	416 700	213,70
49	423 500	217,20
50	430 200	220,60
51	437 100	224,20
52	444 400	227,90
53	452 100	231,80
54	459 400	235,60
55	467 400	239,70
56	475 100	243,60
57	483 400	247,90
58	492 000	252,30
59	501 000	256,90
60	509 800	261,40

61	519 500	266,40
62	529 500	271,50
63	539 900	276,90
64	550 100	282,10
65	560 400	287,40
66	570 500	292,60
67	581 100	298,00
68	591 100	303,10
69	602 500	309,00
70	614 400	315,10
71	629 100	322,60
72	640 400	328,40
73	651 700	334,20
74	663 700	340,40
75	676 500	346,90
76	694 200	356,00
77	711 500	364,90
78	734 400	376,60
79	757 600	388,50
80	780 800	400,40
81	803 600	412,10
82	825 700	423,40
83	847 600	434,70
84	869 700	446,00
85	897 300	460,20
86	924 700	474,20
87	952 400	488,40
88	974 200	499,60
89	996 300	510,90
90	1 018 300	522,20
91	1 040 500	533,60
92	1 062 400	544,80

93	1 084 400	556,10
94	1 106 400	567,40
95	1 128 500	578,70
96	1 150 100	589,80
97	1 171 600	600,80
98	1 193 300	611,90